

TRI SLOBODE POD LUPOM

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji 24. jun - 7. jul 2022. godine

Sloboda izražavanja – Plakati sa likom Verana Matića osvanuli u gradu Vranju

Plakati sa likom člana Stalne radne grupe za bezbednost novinara Verana Matića i nizom derogirajućih komentara usmerenih prema njemu, osvanuli su na ulicama Vranja 25. juna 2022. godine. Matić je boravio u Vranju dan ranije, kada je obišao “OK Radio” i kafić “No comment” i osudio napade kojima su oni bili izloženi u prethodnom periodu, zbog borbe protiv nelegalne gradnje jednog objekta pored njihovih prostorija u ovom gradu. On je ovom prilikom izjavio da je lepljenje plakata “potvrda koliko se sigurno oseća kriminalni klan u Vranju” kao i “da ima dovoljno podrške u institucijama”. Ovo targetiranje osudilo je i Ministarstvo kulture i informisanja Vlade Srbije. Ministarstvo unutrašnjih poslova saopštilo je 25. juna 2022. godine da su dve osobe, osumnjičene za lepljenje plakata, privedene i da im je određeno zadržavanje od 48 sati, dok je dan kasnije saopšteno da je i privedena još jedna osoba.

Oštećeno službeno vozilo Radio-televizije Vojvodine

Lokalna policija u Rumi saopštila je 27. juna 2022. godine da je uhapsila osobu osumnjičenu za oštećenje službenog vozila Radio-televizije Vojvodine. Prema pisanju medija, prvo su skinute registarske tablice sa vozila RTV-a, da bi zatim napadač urezao latinično slovo “U” na samo vozilo, koje je u tom trenutku bilo parkirano ispred Hrvatskog kulturno-umetničkog društva u tom gradu, u kojem je bio u toku koncert.

Progon aktiviste koji je pisao o slučaju rasizma granične policije na aerodromu

Ministarstvo unutrašnjih poslova najavilo je saopštenjem od 27. juna 2022. godine, pokretanje prekršajnog postupka protiv Mirka Medenice, zbog vređanja službenog lica, a zbog događaja opisanih u njegovom autorskom tekstu o slučaju rasnog profilisanja na Aerodromu “Nikola Tesla” u Beogradu. U tekstu koji je objavljen ranije isti dan, Medenica je ukazao na postupanje dve policijske službenice na graničnoj kontroli, koje su neprimereno razgovarale sa, kako Medenica navodi, dve osobe “tamnije boje kože”, a zatim ih odvojile zajedno sa nekoliko drugih putnika takođe “tamnije boje kože”, koji su stajali u redu za kontrolu. Nakon niza upozorenja službenicama na njihovo ponašanje i izjava službenica da “on ne zna ko sve dolazi, ko su oni i šta rade po Srbiji i kako ugrožavaju ljude”, i on je odveden u posebnu prostoriju uz pretnju prekršajnom prijavom. Nakon detaljnog pregleda, policijski inspektor mu je rekao da će dobiti prekršajnu prijavu zbog vređanja službenog lica. Ministarstvo nije istražilo navedeni slučaj, već je u saopštenju navelo da su navodi Medenice “sramotni i imaju za cilj pokušaj narušavanja ugleda pripadnika srpske policije, Ministarstva unutrašnjih poslova i Republike Srbije”. Kao razlog pokretanja postupka, Ministarstvo navodi “povišen glas” Medenice i nazivanje “policijskih službenica koje su bile na dužnosti rasistima i drugim pogrdnim imenima” kao i “upućivanje niza uvreda na račun svih pripadnika MUP-a”.

Ekipa N1 televizije ometana tokom izveštavanja u fabrici Linglong

Televizija N1 saopštila je 28. juna 2022. godine da je njihova novinarska ekipa ometana tokom izveštavanja o štajku vijetnamskih radnika u fabrici **Linglong u Zrenjaninu**. Nakon dolaska do objekta u kojem su smešteni radnici poreklom iz Vijetnama, prišlo im je privatno obezbeđenje koji im je reklo da “spakuju kameru”, a nakon odbijanja da to urade, isti radnik je rekao da “ne snimaju zgradu”. Nakon ovoga im je prišao čovek, za kojeg N1 pretpostavlja da je jedan od menadžera, koji je snimao reporterku i službeno vozilo N1. Radnici poreklom iz Vijetnama stupili su u štajk zbog neisplaćenih zarada za rad na gradilištu ove kompanije.

Glumica predstave koja je kritički nastrojena prema vlasti uhapšena u Kraljevu

Milena Božić, glumica predstave “Ustav i prava građana”, koja kritički govori o vladavini prava u Srbiji, uhapšena je u Kraljevu 30. juna 2022. godine, zbog posedovanja jedne tablete leka “Bromazepam”. Nakon održane konferencije za medije povodom ove predstave, vozilo u kojem su se nalazili glumci i glumica, presretno je na ulici od strane pripadnika policije, koji su zatim izvršili njihov pretres. Ostale su nejasne okolnosti i zakonsko opravdanje njihovog zaustavljanja i pretresa, uzimajući u obzir da je pretres invazivna procedura, koja se sprovodi prilikom otkrivanja činjenica o počinjenom krivičnom delu, uz sudski nalog ili bez njega u izuzetnim okolnostima, a prilikom zasebne procedure pregleda, koje može da se uradi slobodnom procenom policije, nije dozvoljen detaljan pregled stvari osim “opipavanja odeće i obuće”. U ovom slučaju, policija je detaljno pretražila i novčanik glumice, u kojem je i nađen ovaj lek koji se smatra “opojnom drogom”. Glumica je nakon ispitivanja puštena iz policijske stanice, a prema pisanju medija, potrebno je da dostavi dokaz nadležnom tužilaštvu u kojem se vidi da je lek propisan kao terapija od strane lekara. **Uzimajući u obzir navedene zakonske propuste u primeni policijskih ovlašćenja, postoji osnovana sumnja da je policija sa namerom zastrašivanja izvršila pretres glumice, uzimajući u obzir njeno angažovanje u predstavi, koja je kritične prirode u odnosu na vlasti.**

Pretnje novinarima portala Danas, N1 i InfoVranjske

Velimir Bulatović, otac narodnog poslanika vladajuće Srpske napredne stranke iz Vranjske Banje Slaviše Bulatovića, izvređao je novinare portala Danas, N1 i InfoVranjske, putem objave na mreži Facebook od 23. juna 2022. godine. Uvredljiva objava usledila je nakon što je Dragana Cvetković iz Vranjske Banje iznela u javnost sumnje u falsifikovanje potpisa svog oca Čedomira Cvetkovića, od strane poslanika Srpske napredne stranke Slaviše Bulatovića, koji je nakon ove radnje kupio deo javnog zemljišta, na kome živi zajedno sa porodicom Cvetković, i započeo gradnju stambenog objekta. Dragana Cvetković, tom prilikom, održala je konferenciju za medije, ispred dvorišta u kome se nalazi zgrada koja pripada i jednoj i drugoj porodici. Bulatović je optužio ova tri portala za “vođenje medijske kampanje” i nazvao ih je “autošovinistima” i “stokom”. Portal Danas naveo je da je pokušao, u dva odvojena navrata, da stupi u kontakt sa Slavišom Bulatovićem, ali da nisu uspeali da ga dobiju putem telefona.

Pritisak na ekološke aktiviste u selu Dragovo

Ekološki aktivisti iz sela Dragova, u blizini Rekovca kod Kragujevca, objavili su da su dobili opomenu pred utuženje od strane kompanije koja je sprovodila geološka istraživanja u tom mestu. U opomeni koju je ova kompanija uputila nekolicini meštana, navodi se da je zbog blokade puta i onemogućavanja kompanije da izvrši pomenuta istraživanja nastala šteta u vidu penala zbog probijanja rokova i kršenja obaveza koje kompanija ima u pogledu vršenja ovih istraživanja. Tako je kompanija obračunala odštetu od 140.000 evra, a najavila je i dodatna potraživanja zbog pada vrednosti svojih akcija na berzama. Miroljub Popović, jedan od aktivista, objavio je da opomena služi radi zaplašivanja meštana i s ciljem obustave protesta. Lokalni meštani u opštini Rekovac više meseci se bore protiv najave iskopavanja rude litijuma i bora u ovoj opštini, sprečavajući istražne radove i bušotine.

Pritisci na predsednika sindikata "Sloga"

Iz Udruženih sindikata Srbije "Sloga" saopšteno je 3. jula 2022. godine, da je kompanija "Valy d.o.o. Valjevo" podnela tužbu protiv predsednika ovog sindikata Željka Veselinovića, tražeći zatvorsku kaznu u trajanju od jedne godine. Tužba je usledila nakon što je Veselinović više puta javno istupio i govorio o navodnom nezakonitom otpuštanju sa posla viška zaposlenih u ovoj kompaniji. Zbog ovih javnih nastupa, kompanija je navela da je Veselinović "imao nameru sa umišljajem da naruši poslovni ugled i kreditnu sposobnost kompanije". Iz "Sloge" je navedeno da tužbu smatraju "otvorenim pritiskom na sindikat, radnike, državu i pravosuđe", kao i da "neće odustati od borbe za radnička prava" i "da ih tužba nije uplašila". "Sloga" je u oktobru 2021. godine govorila o nejasnim kriterijumima na osnovu kojih je 150 radnika i radnica kompanije Valy proglašeno tehnološkim viškom, a kasnije je objavila da je jedna od otpuštenih radnica preminula od zdravstvenih problema, kojoj kompanija Valy "nije verovala", "misleći da glumi, zbog čega je bila izložena diskriminaciji, premeštanju iz pogona u pogon", a kasnije je "otpuštena iako je i ranije imala zdravstvenih povreda na radu u toj kompaniji".

Sloboda udruživanja - Pretnje smrću kampanji "Kreni-promeni"

Kampanja "Kreni-promeni" saopštila je 3. jula 2022. godine, putem objave na mreži Instagram, da dobija sve više pretnji koje su usmerene kako protiv same kampanje, tako i protiv Save Manojlovića, direktora ove inicijative. U objavi je navedeno da su pretnje inspirisane negativnim i pretećim istupima najviših javnih zvaničnika protiv njih, a neke od ovih izjava kompilirali su u video snimak koji je okačen u pomenutoj objavi. Naveli su da neće biti uplašeni, podsećajući na jednu od poslednjih pretnji koja je upućena putem e-amila, u kome se članovima "Kreni-promeni" pretili smrću.

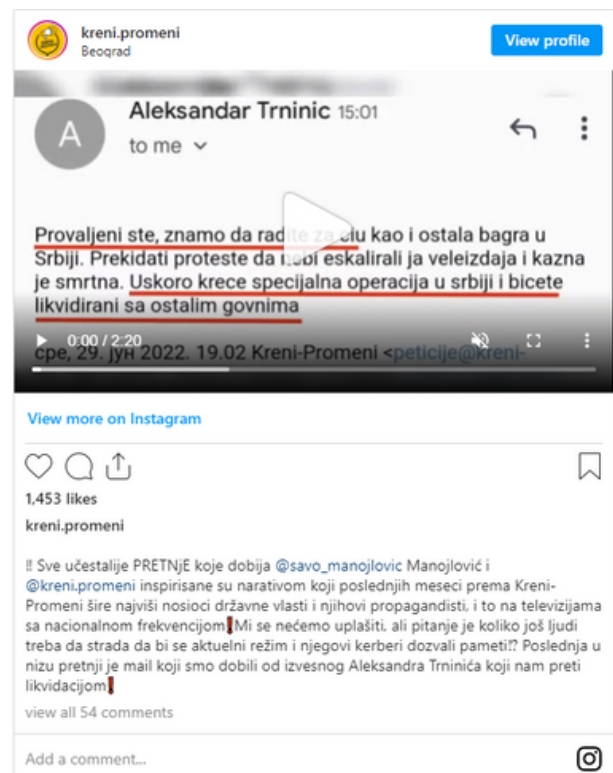

Foto: N1, Kreni-promeni

MONITORING

Odugovlačenje procesa u predmetu paljenja kuće novinara Milana Jovanovića

Ponovljeno suđenje osumnjičenima za paljenje kuće novinara portala “Žig info” Milana Jovanovića, odloženo je peti put zaredom uz zakaženo ročište tek u septembru zbog godišnjih odmora advokata odbrane. Okrivljenima za ovaj napad, koji se dogodio u decembru 2018. godine, suđeno je u dva odvojena sudska predmeta, a nakon osuđujućih presuda prvostepenih sudova, ova predmeta su vraćena na ponovno suđenje nakon usvojenih žalb u drugostepenom sudu: u decembru 2021. godine, predmet u slučaju Dragoljuba Simonovića, bivšeg predsednika Gradske opštine Grocka i još dva lica, vraćen je na ponovno odlučivanje, a isto je učinjeno i u izdvojenom postupku protiv Igora Novakovića, 27. juna 2022. godine. Zbog odugovlačenja postupka oglasilo se i Nezavisno udruženje novinara Srbije, koje je “apelovalo na Sud da na sve načine onemogući pokušaje odugovlačenja postupka”.

Novinari Bugarske nacionalne televizije dali izjavu u nadležnom tužilaštvu

Novinarska ekipa Bugarske nacionalne televizije (BNT) dala je izjavu nadležnom tužilaštvu povodom napada na njih koji se dogodio kod rudnika “Podvirovi” u opštini Bosilegrad 14. juna 2022. godine. Ekipa je napadnuta kamenjem dok su se približavali ovom rudniku, od strane nekoliko lica, među kojima su bili radnici u rudniku, obezbeđenje rudnika ali i direktor firme “Bosil metal” Miodrag Vukajlović. Prema pisanju medija, napadači bi trebalo da budu saslušani u narednom periodu, nakon čega će tužilaštvo odlučiti o tome da li će podići optužnicu. Novinari BNT, uz prethodnu dozvolu Ministarstva kulture i informisanja, snimali su dokumentarnu emisiju o zagađenju životne sredine u okolini pomenutog rudnika.

Presude u slučaju ekoloških protesta pokazuju sistemsku represiju nad aktivistima

Na posebnoj konferenciji za medije u organizaciji Građanskih inicijativa, predočeno je da je preko 60 oslobađajućih presuda u predmetima za prekršaje koji su navodno počinjeni od strane učesnika i učesnica ekoloških protesta i blokada puteva u više gradova u Srbiji krajem 2021. i početkom 2022. godine, dokazale su zloupotrebu normi od strane institucija radi represije nad aktivistima i aktivistkinjama. Navedeno je da su “policajci u civilu” neovlašćeno snimali okupljanje ili ih prepoznavali i beležili njihovo prisustvo, a ove informacije prosleđivali su saobraćajnoj policiji koja je dalje pisala kazne za prekršaje, zbog zadržavanja na kolovozu. Dodatno, ove radnje učinjenje su po instrukcijama rukovodilaca - policajci su svedočili da su imali “zadatak” da prepoznaju učesnike i učesnice, kao i da samo “prepoznaju” učesnike, bez identifikovanja potencijalnih prekršaja. Jedan od policajaca je “imao zadatak da na snimku prepozna dva lica”. Zaključeno je da su učesnici i učesnice ovih protesta bili pod pritiskom montiranih procesa, a policija na osnovu snimaka i neformalnog prepoznavanja pravila je dosijee o svima koji su bili na protestu.